

АГГРАР

Глас Српске

ДОДАТАК
РЕАЛИЗОВАН
У САРАДЊИ СА
МИНИСТАРСТВОМ
ПОЉОПРИВРЕДЕ,
ШУМАРСТВА И
ВОДОПРИВРЕДЕ
РЕПУБЛИКЕ
СРПСКЕ

сриједа, 31. август 2022.

ТЕМА

Млади инжењери о подстицајним мјерама ресорног министарства

Ко остане на селу неће погријешити

ЈОКИЋ:
КО РАДИ
МОЖЕ И ДА
ЗАРАДИ

Средства много значе, посебно младом човјеку на почетку да покрене нешто самостално, да живи самостално. Не треба ићи у градове, иностранство. Треба остати на свом вековном огњишту, каже Радак

ПИШУ: МИЛОШ
ВАСИЉЕВИЋ, ЈАНА КЕЗИЋ
krozrs@glassrpske.com

У једном од истраживања које се бавило ставовима и потребама младих из руралних подручја Републике Српске око 33 одсто њих се изјаснило да не жели да остане на селу, 55 одсто би то урадило ако им буду побољшани услови, док би свега девет одсто остало у сваком случају.

Исто истраживање показало је и да око 40 одсто младих са села сматра да онај ко је вриједан може да има добру перспективу, док 42 одсто сматра супротно. Влада Српске годинама покушава да сагледа читаву ову проблематику, тражећи адекватне начине и мјере којима би била спречијена депопулација сеоских подручја, а фокус је стављен прије свега на младе људе, јер они представљају кључни фактор за опоравак руралних подручја.

У покушају да буде заступљен одлазак младих са села, Влада Републике Српске последњих неколико година исплаћује по 40.000 марака бесповратних средстава оним младим инжењерима који се након завршетка пољопривредног факултета одлуче да остану на селу, на свом породичном имању и покрену сопствени бизнис.

Министар пољопривре-

де, шумарства и водопривреде Борис Пашалић уручио је крајем августа овогодишња рјешења о дојели подстицаја за 18 младих инжењера пољопривреде.

- Сматрамо да ако неко има знање стечено на факултету, има имање и има тај новац, онда може значајно да унаприједи своју производњу. Циљ нам је да млади кадрови из области пољопривреде остану на селу, помогну и својим комшијама, који можда нису довољно едуковани да би примјенили нове технологије и тиме генерално унаприједили пољопривредну производњу на терену - истакао је Пашалић.

Он је подсетио да ова мјера постоји од 2014. године, али да није било много заинтересованих, годишње троје или четворо, да су тада средства била мања и да се тек ове године јавно двоцифрен број апликација. Пашалић је истакао да

Капитал

Драгана Дувњак из Дервенте, млади агроном, која је крајем овог мјесеца добила ову подстицајну мјеру од 40.000 марака за samozапосавање и остатак на имању, рекла је да се бави органском производњом шипка и да су ова средства значајна тим прије што је спорји обрт капитала у органској производњи.

су сви апликанти ове године добили та сред- ства.

БУДУЋНОСТ

"Село моје, љепше од Париза, лијепо из далека, још љепше из близа...". У овим стиховима пронашли су се и Давид Јокић из Прњавора, Драган Поповић из села Палачковци, Радослав Радак из србачког села Разбој и Слађана Руњаић Васић из Костајнице. Ова четворка је током прошле године добила ова средства. Размишљајући о томе како и шта даље те правећи своје животне планове и циљеве одлучили су да ипак по завршетку факултета остану на селу и породично имању те започну приватни бизнис.

Како су истакли, нимало се не кају због такве одлуке. Бирајући између фотеље и мотике, они нису имали дилему, јер су схватили да храна, поред енергената, постаје све више најзначајнији ресурс 21. вијека.

Према ријечима Давида Јокића, који је током прошле године искористио ову могућност, ни у једном тренутку није имао дилему како и шта ће даље, поготово јер долази из породице која се 40 година бави сточарском производњом, тачније производњом млијека.

- Заволио сам овај посао и сматрам да је храна уз воду једно од богатстава које нема цијену. На селу имамо сигурност и извјесну будућност, а овај вид производње обећава. То најбоље видимо сада када је дошао до изражаја рат у Украјини. Све је поскупјело. Онај ко има своју храну је сигуран човек. Уз све то најважније је да знате и шта треба производити - рекао је Јокић.

Каже да није пуно размишљао у шта ће уложити новац.

- За сирану сам се одлучио јер већ производимо млијеко и имамо добар квалитет сировина. Упитао сам се зашто не бих онда све то употпунио и направио квалитетан сир - казао је Јокић. Али, није све лако, имали су и одређене пехове.

- Са тржиштем смо имали проблема, јер је у фебруару дошло до пожара на фарми.

Опрема објекта је мало каскала, а сада само почели са његовим постављањем, да бисмо могли имати довољне количине сваки мјесец и тек када опремимо објекат, почећемо са продајом - казао је Јокић.

Не крије задовољство због новца који је био пријеко потребан да буде унапријеђен његов бизнис.

- Без лажне скромности, ово су велика средства, јер за тај новац који је издвојило министарство могао сам да узем комплетну опрему што се тиче сиране. Млијеко за сирану обезбјеђујемо искључиво са наше фарме крвава, које дају око 1.500 литара дневно. Капацитет је од 300 до 500 литара, јер све зависи да ли се прави једна или двије туре дневно - навео је Јокић и додао да праве двије врсте сира, млади, који стоји три дана и све популарнији љути сир, сличан фети.

УМЈЕСТО ФОТЕЉЕ ИЗАБРАЛИ МОТИКУ

Према његовим ријечима, живот на селу и на фарми има много предности од оног градског.

- Овај посао волим и зато што себи могу планирати слободно вријеме и вријеме посла. Не зависим ни од кога и могу да будем свој шеф. Рачунице сигурно има, тешка ситуација јесте, али не би се људи овим бавили да немају рачуницу - поручио је Јокић.

У плану има и проширење производње сира, када опреме сирану, да комплетну производњу млијека пребаце у производњу готовог производа, уз продају сировог млијека преко "млеко-мата".

КОРАК НАПРИЈЕД

И Драган Поповић из прњаворског села Палачковци прошле године је конкури- сао за samozапшљавање младих инжењера те је добијених 40.000 марака уложио у механизацију.

- Купио сам прскалицу од 800 литара комплетно ауто-

Поповић добијених 40.000 КМ уложио у механизацију

Услови конкурса

Према ријечима министра Бориса Пашалића постоје и одређене обавезе које апликанти морају испунити - да имају статус незапосленог лица, да представе пословни план, да имају своје земљиште у посједу или у закупу и у року од три мјесеца изврше набавке које су представили у пословном плану, региструју газдинство и запосле се у свом газдинству.

матизовану и сијачицу и још сам неких 5.000 марака "на- доумирио" на та средства. То су двије озбиљне машине, јер су оне посљедња ријеч технологије - почиње своју причу Поповић.

Према његовим ријечима, ре-

проматеријал тренутно представља велику кочницу, али ипак након ових средстава све је лакше.

- Примарно занимање ми је ратарство, а отац има и фарму свиња. На младинам свијет остаје. Ко остане на селу мислим да није погрешно. Нажалост већина људи данас само гледа да побјегне са села у град. Убијен сам да гријеш. Млади који су завршили факултет, у нашем случају пољопривредни, морају бити окосница овог друштва и на имањима примјењивати стечена знања - рекао је Поповић.

Јокић: Онај ко има своју храну сигуран је човек

Не жели да стаје на постојећем, већ уљарицама жели да унапријеђи производњу.

- Планови су да проширим сорте, уз кукуруз и пшеницу ове године сам почео да сијем и соју, лан и уљану репицу. Наредне сезоне, ако све буде у реду, планирам да почнем и са сунцокретом. Нисам још, када је ријеч о њему, радио, али морамо имати на уму да у уљарице све више цијењене на тржишту, тако да размишљам да уђем у тај посао - рекао је Поповић.

ОГЊИШТА

На овом списку је и Радослав Радак из србачког села Разбој, млади је пољопривредни инжењер, који се, након ових средстава одлучио на останак на селу.

- Средства сам уложио у овчарство, купио сам матично стадо до 50 оваца. Од њих сада добијам јагањце, који ће бити за тов и даље за продају. Средства много значе, посебно младом човјеку на почетку да покрене нешто самостално, да живи самостално. Не треба ићи у градове, иностранство. Треба остати на свом вјекновном огњишту. То нам је једини спас - казао је Радак наводећи да би сви млади, који имају могућност, требало да остану на свом имању.

Како је појаснио, до овог подстицаја није се бавио овчарством. Имао је нешто земље коју је обрађивао.

Радио сам у приватном сектору, видео овај конкурс, аплицирао. Направио сам велики објекат и набавио овце и када подвучем шрту, више сам него задовољан - рекао је Радак.

У будућности жели да има још веће имање, од чега он и његова породица могу пристигнути да живе.

- Планови су да проширим стадо, да се томе посветим максимално, очекујем за годину-две да бих могао да имам око 100 својих оваца. Базирао сам се на товну производњу. Исхрана је концентрат и квалитетно сијено, а јагањци иду у продају чим напуне три, максимално три и по мјесеца, у просјеку од 30 до 40 килограма - казао је Радак и додао да тржиште није проблем.

Како је додао, у његовом крају мало ко се бави овчарством.

- Код нас овчарство није популарно, мислим да сам ја једини који је регистровао фарму оваца - рекао је Радак и поручио младим да остану на свом имању.

Сличну причу, са истим порукама, има и Слађана Руњаић Васић из Костајнице, која је такође добила новац од ресорног министарства.

- Од новца који сам добила супруг и ја смо купили двoredни, вучени берач за кукуруз. Свака помоћ је добродошла, јер смо куповним нове машине доста убрзали, али и олакшали, посао - рекла је Руњаић Васић.

Разлика у приносима са парцела које су биле наводњаване и које нису креће се негдје између 30 и 40 одсто. На неким површинама то је било и до сто одсто. Све ово на најбољи могући начин илуструје колико је значајно наводњавати посијане површине, каже Митровић

Савремена пољопривредна производња једноставно се више не може замислити без система за наводњавање, што се вјероватно и најбоље показало током ове изузетно екстремно сушне године која је погодила читаву Европу, од Италије и Француске, преко Њемачке до Румуније.

Каже ово у интервјуу за "Глас Српске" директор Јединице за координацију пољопривредних пројеката при Министарству пољопривреде, шумарства и водопривреде Стефан Митровић, наводећи да су само наводњаване пољопривредне површине у Републици Српској имале задовољавајуће приносе.

Фармери који нису користили системе за наводњавање имаће много мање приносе. Што се тиче великих система које смо у претходном периоду изградили и пустили у функцију, они су коришћени максимално. Чак је и та граница пређена. Навешћу један екстреман примјер. Ради се о пумпној станици Батковићи-Црњелово у Семберији. Она је једно вријеме радила са чак 210 одсто својих капацитета. Значи, ратарима са тог подручја су је користили два пута више него што је било предвиђено када је ова пумпна станица направљена - каже Митровић.

ГЛАС: Колики су приноси били на парцелама које су наводњаване и које нису?

МИТРОВИЋ: То је јако тешко установити, јер би онда требало да имамо и податке који је ниво подземних вода био присутан на парцелама. Али, ако ипак морамо правити одређене анализе, онда можемо рећи да су разлика у приносима са парцела које су биле наводњаване и које нису негдје између 30 и 40 одсто. На неким површинама то је било и до сто одсто. Све ово на најбољи могући начин илуструје колико је значајно, поготово у вријеме оваквих екстремних суша, наводњавати посијане површине. Без тога се једноставно не може.

ГЛАС: Колико тренутно

ФОТО: ДРАЖАН ПОЗДЕРОВИЋ

ИНТЕРВЈУ

СТаница у Семберији радила са 200 одсто капацитета

Системи за наводњавање спасили фармере

у Српској има изграђених ових система?

МИТРОВИЋ: Преко Јединице за координацију пољопривредних пројеката урађени су многобројни системи за наводњавање широм Републике Српске, који покривају површине од 300, 700, па до 1.500 хектара. Ради се о средствима која је обезбиједила Влада Српске, али и новцу Свјетске банке. У плану је да поново уз помоћ ове банке направимо још ових система, који ће покрити још пољопривредних површина, тамо гдје је најпотребније.

ГЛАС: Колико је до сада новца издвојено за градњу великих система?

МИТРОВИЋ: Издвојено је негдје око 50 милиона евра, што је значајна свота новца.

ГЛАС: Какви су планови, гдје ће ови системи бити још изграђени?

МИТРОВИЋ: Планирали смо да дођемо до 20 милиона евра, које бисмо онда уло-

жили у градњу нових система широм Републике Српске. Сарађујемо са свим локалним заједницама и сагледавамо све њихове потребе. Покушавамо да одредимо које су то најбоље локације. И оне су од Требиња до Новог Града. Овај пројекат је већ одобрен од Свјетске банке.

ГЛАС: Ко највише користи ове системе?

МИТРОВИЋ: То зависи од подручја. Рецимо у регији Братунца то су фармери који се баве производњом малина. У Семберији су то повртари...

ГЛАС: Како је ријешено питање коришћења ових система, односно колико уопште износе накнаде?

МИТРОВИЋ: Према одлуци Владе Српске, коришћење ових система је тренутно бесплатно. Значи, нема никаквих накнада и све трошкове, па и одржавања, покрива ресорно министарство. Наравно до је то велики беневит за наше домаће

произвођаче. Али, у наредном периоду покушаћемо доћи до неког трајног рјешења, односно увођења симболичних накнада којима би се покрили трошкови одржавања ових система. То би биле минималне накнаде.

ГЛАС: У којој мјери наши фармери користе могућност да преко Вашег министарства дођу до средстава за куповину и постављање ових система на својим парцелама?

МИТРОВИЋ: Наша јединица задужена је за прављење ових већих система, а што се тиче индивидуалних пољопривредних произвођача, они могу аплицирати како би добили ове подстицаје преко Јединице за аграрна плаћања Српске. Ресорно министарство субвенционисе, односно исплаћује фармерима 30 одсто од укупне вриједности пројекта.

ГЛАС: Недавно се појавио и проблем због ниског нивоа ријеке Дрине, што је

Стефан МИТРОВИЋ,
директор
Јединице за
координацију
пољопривредних
пројеката

за наводњавање, који покривају огромне површине у тој регији.

ГЛАС: У каквом је стању каналска мрежа?

МИТРОВИЋ: У доста добром, са обзиром на то када је изграђена. Ми и у овом случају доста радимо са Свјетском банком. Ускоро ћемо кренути са пројектом градње ободног канала на подручју Семберије.

ГЛАС: Колико је Српска данас сигурна од поплава?

МИТРОВИЋ: Ту област покрива Јавна установа "Воде Српске". Али, наша јединица је у претходном периоду доста тога учинила на обезбјеђивању неопходних средстава за градњу нових система за одбрану од поплава. Ми смо код Свјетске банке кандидовали неколико пројеката. Заједно са њима радимо на обилажењу терена и снимању ситуације. Када утврдимо које су локације најкритичније, кренућемо и са реализацијом пројекта.

**ЗА ГРАДЊУ
НОВИХ ПУМПИ
ОСИГУРАНО
40 МИЛИОНА
МАРАКА**

ГЛАС: Чиме се још бави Ваша јединица?

МИТРОВИЋ: Постојимо већ 25 година и увијек у контакту и разговорима са међународним финансијерима покушавамо наћи начин да помогнемо нашим фармерима, да њихову производњу подигнемо на виши ниво, баш као и ниво приноса. И мислим да успијевамо у томе. Наравно, доста је још посла пред нама.

Храна највећи ресурс

ГЛАС: Све ово што се данас дешава на глобалној сцени показује да ће храна сигурно постати један од најважнијих ресурса овог вијека?

МИТРОВИЋ: Тако је, влада огромна криза, не само енергетска, већ и са храном. Република Српска тренутно има задовољавајући ниво пољопривредне производње, али, наравно, на томе не треба стати, те ћемо и наредном периоду покушати да мобилишемо што већи број људи да се почне бавити аграром, јер ту је будућност. С друге стране, наша јединица, односно ресорно министарство, учиниће све да створи што боље услове за бављење овим послом.

онда правило велике проблеме фармерима у Семберији?

МИТРОВИЋ: Када се говори о ниском водостају ријеке Дрине, то је нешто што се дешава сваких 100 година. Експресно смо реаговали и отклонили све проблеме стављајући каналску мрежу у Семберији понову у функцију, па самим тим и системе

Климатске промјене доприносе повећању суша и несташице воде на континентима широм свијета. Сјеверна Италија суочава се са највећом сушом у последњих 70 година.

По, најдужа ријека у Италији, била је витално транспортно чвориште кроз историју помажући сјеверу земље да се развије у индустријску електрану. Али "краљ ријека" сада пресушује због периода тешке суше. Стручњаци кажу да је скоро три метра испод нулте висине, што је знатно испод сезонског просјека.

Сјевер је највише погођен. Влада је недавно прогласила ванредно стање у пет сјеверних регија након што је ниво воде у По, највећем извору слатке воде у Италији, пао за три четвртине. Како су ријеке пресушиле, морска вода је потекла у унутрашњост, увелико ометајући пријеко потребно наводњавање усјева.

Суша је угрозила залихе маслиновог уља и риже, што би могло повећати цијене за чак 50 одсто. Италијански фармери кажу да је суша проузроковала штету од три милијарде евра, а приноси кукуруза и пшенице пали су за 30 одсто.

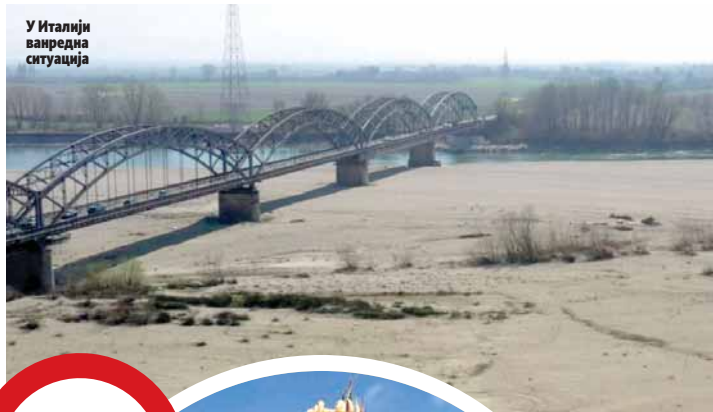
И сусједна Француска доживљава најгору сушу откако су 1958. године почели да се евидентирају. Рестрикције воде су на снази у већем дијелу земље, а очекује се да ће жетва ку-

Климатске промјене узимају све више данка широм свијета

Суше све горе, приноси све мањи

АГАРМ

У Италији ванредна ситуација

ЦИЈЕЛА ЕВРОПА У ПАНИЦИ

другог континента, чинећи 44 одсто укупног глобалног у свом недавном извјештају.

Ове земље су имале падавине мање од просјека четири узастопне године, што је имало разоран учинак на пољопривреду и производњу хране. ФАО је покренуо план за хитну помоћ и ублажавање посљедица.

Више од 43 одсто САД било је у суши крајем јула, открио је владин Национални интегрисани информациони систем о суши. У њему се наводи да је преко 130 милиона људи било погођено сушом, као и 229 милиона хектара усјева.

Учесталост и трајање суше порасла је за готово трећину у свијету од 2000. године, наводи се у посљедњем извјештају УН. У њему се даље упозорава да би до 2050. године суша могла утицати на више од 75 одсто свјетске популације. Чак 5,7 милијарди људи могло би живјети у подручјима с недостатком воде најмање мјесец дана годишње, а више од 215 милиона људи могло би бити расељено из својих домова због суше и других фактора повезаних с климатским промјенама.

Међутим, извјештај такође указује на неколико успешних прича. Пољопривредници у Нигери су значајно смањили ризик од суше стварањем нових система агрошумарства на пет милиона хектара земље.

Просјечни трошкови су били испод 20 долара по хектару. Вегетацијски покривач се повећао за преко седам милиона хектара земље у Сахелу у посљедњих 25 година због интервенција као што су промјене у управљању дрвећем и посједу.

А усвајање наводњавања кап по кап пружило је значајне предности у провинцијама Вијетнама, Камбоџе и Индонезије склоним сушама. Тамошњи узгајивачи поврћа успјели су повећати ефикасност кориштења воде до 43 одсто и приноса за осам од 15 одсто.

Ниво воде у ријеци По, највећем извору слатке воде у Италији, пао је за три четвртине. Како су ријеке пресушиле, морска вода је потекла у унутрашњост, увелико ометајући пријеко потребно наводњавање усјева

куруза бити скоро 20 одсто нижа него 2021. године. Очекује се да ће производња меке пшенице у Француској бити мања за седам одсто у односу на прошлу годину и шест одсто испод петогодишњег просјека.

Шпанија, трећи највећи по-

љопривредни произвођач у ЕУ такође трпи. Огромне количине воде се користе за пољопривреду, али Шпанија је у лето ушла са резервоарима капацитета само 46 одсто, што је 20 одсто испод просјека прошле деценије.

У Њемачкој такође пољопривредници предвиђају велику сушу на усјевима, што ће резултовати три одсто мањом жетвом него прошле године. Источна Њемачка је најтеже погођена, а фармери у покрајини Бранденбург упозоравају да ће приноси пшенице пасти и до 20 одсто.

Слична и катастрофална ситуација је и у Португалу, али и Румунији гдје су високе температуре и дуготрајна суша ове године

тешко погодиле усјеве, а прелиминарни подаци министарства показали су штету на 420.380 хектара, од око седам милиона хектара житарица и уљарица.

Суша је проглашена и у дијеловима Енглеске што би, како се очекује, резултовало ограничењима у кориштењу воде. Национална група за сушу каже да би до 2050. године неке ријеке могле имати и до 80 одсто мање воде током лета, а температуре би могле бити и до седам степени више као резултат климатских промјена.

И Рог Африке доживљава најгору сушу у више од 40 година, а више од 18 милиона људи суочено је с тешком

Проблеми

Према ријечима ЕУ стручњака, тренутна суша у Европи вјероватно је најгора у посљедњих 500 година. Суша је имала озбиљан негативан утицај на љетне жетве усјева, са кукурузом, сојом и сунцокретима који су најтеже погођени.

РЕШЕЊЕ ПОВЕЋАЊЕ ПОВРШИНА ПОД ДРВЕЋЕМ

глау у Етиопији, Сомалији и дијеловима Кеније.

Уједињене нације (УН) кажу да суша погађа Африку више од било којег

